

УДК 339.16:004

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТОРГІВЕЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ

А. О. ЛИТВИНЕНКО, канд.екон.наук, доц., доц. кафедри міжнародних економічних відносин та безпеки бізнесу, *Харківський національний економічний університет ім. Семена Кузнеця, м. Харків, Alina.lytvynenko@hneu.net*

Lytvynenko Alina, PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of International Economic Relations and Business Security, *Kharkiv S. Kuznets National Economic University, Kharkiv*

О. Д. ЛИТВИНЕНКО, канд.екон.наук, доц., доц. кафедри економіки та бізнесу, *Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Lytvynenkolena21@gmail.com*

Lytvynenko Olena, PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Economics and Business, *State Biotechnological University, Kharkiv*

Анотація. Дослідження зосереджується на аналізі ролі електронної комерції в Україні як ключового елемента економічного розвитку в умовах війни та подальшого відновлення. При цьому міжнародна торгівля стикається з викликами, пов'язаними з дисбалансом у конкурентних умовах між європейськими компаніями та зовнішніми гравцями. Для забезпечення рівноправної конкуренції та стабільного функціонування єдиного ринку необхідно розробити та впровадити ефективні механізми регулювання та контролю на рівні ЄС.

У 2023–2024 роках компанії, що працюють у сфері електронної комерції, стикалися з різними чинниками, які спричиняли зниження цін. Серед основних викликів – вплив інфляції, що сповільнила загальний темп зростання, зростаюча конкуренція з боку компаній із країн, що не входять до ЄС (переважно з Азії), а також поступове впровадження екологічних та цифрових ініціатив. Додаткову складність створюють змінені споживчі очікування: попит на більш екологічно чисті товари зростає, однак загальне зниження купівельної спроможності ускладнює їхню реалізацію, оскільки не всі споживачі готові чи мають можливість платити більше [1].

Торговельна безпека – це сукупність заходів і стратегій, спрямованих на захист процесів купівлі-продажу товарів та послуг від економічних, кібернетичних, логістичних загроз. Забезпечення торгівельної безпеки включає дотримання стандартів якості, контроль постачання, захист від шахрайства, забезпечення безпечних онлайн-платежів, а також дотримання міжнародних торговельних норм.

Роздрібна та оптова торгівля відіграють важливу роль у розвитку країн та становлять невід’ємну частину соціально-економічної структури. Електронна комерція є рушійною силою конкурентоспроможності та сталого економічного зростання країни. Акцент на стійкість, цифровізацію та професійний розвиток сприяє досягненню стратегічних цілей України в воєнний та повоєнний період, забезпечуючи довгостроковий позитивний вплив на суспільство та економіку.

Роль роздрібно́ї торгівлі у цьому контексті є ключовою, оскільки вона виступає посередником між виробниками та кінцевими споживачами. Роздрібні компанії забезпечують доступ до товарів, контролюють їхню якість, формують цінову політику та адаптують пропозицію до попиту. Вони також відіграють важливу роль у впровадженні екологічних ініціатив і цифрових технологій, що сприяє більш прозорим і безпечним торговельним відносинам.

Останніми роками компанії та торговельні платформи, що орієнтуються на європейських споживачів, активно розширюють свою присутність на ринку ЄС. Водночас отримують певні конкурентні переваги перед місцевими ритейлерами та маркетплейсами, що створює нерівні умови для конкуренції. Постає необхідність впровадити комплексний та ефективний підхід до транскордонного правозастосування правил ЄС, а також забезпечити належне функціонування Єдиного ринку [2].

EuroCommerce – це провідна європейська організація, що забезпечує торгівельну безпеку та представляє інтереси роздрібно́ї та оптової торгівлі. Організація об’єднує національні асоціації з 28 країн та представляє 5 мільйонів компаній, серед яких як великі міжнародні корпорації, так і малий бізнес.

Щодня роздрібні та оптові продавці здійснюють мільярди транзакцій, постачаючи товари та надаючи важливі послуги як для бізнесу, так і для індивідуальних споживачів. Цей сектор відіграє значну роль у зайнятості, забезпечуючи кожне сьоме робоче місце в Європі та пропонуючи кар'єрні можливості для 26 мільйонів людей, зокрема великої кількості молоді. Крім того, роздрібна та оптова торгівля підтримує мільйони робочих місць у всьому ланцюгу поставок – від малих місцевих виробників до глобальних компаній. EuroCommerce також виступає офіційним соціальним партнером на європейському рівні, представляючи інтереси галузі в питаннях регулювання та розвитку торгівлі [3].

У Звіті про електронну комерцію 2024 року щодо сфері електронної комерції Україна представлені аналітичні дані щодо поточного стану та динаміки розвитку онлайн-торгівлі в країні. Використані дані включають статистичні показники щодо зростання ринку, змін у поведінці споживачів, рівня цифровізації бізнесів та впливу макроекономічних факторів на електронну комерцію [1].

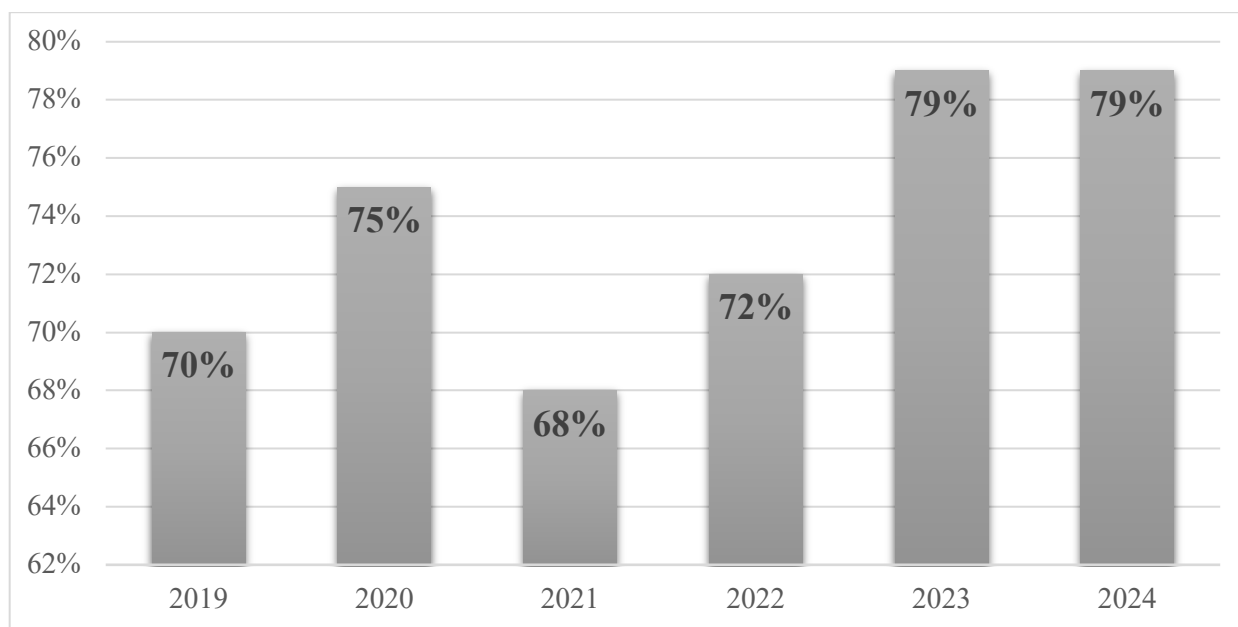

Рис. 1. Користувачі Інтернету (відсоток населення у віці 16-74 років, що мають доступ до інтернету)*

*Джерело: розроблено на основі [1]

Аналіз цих показників дозволяє виявити ключові виклики та перспективи розвитку ринку, а також сприяє формуванню стратегічних рішень для підприємств, що працюють у сфері електронної комерції в Україні та Східній Європі.

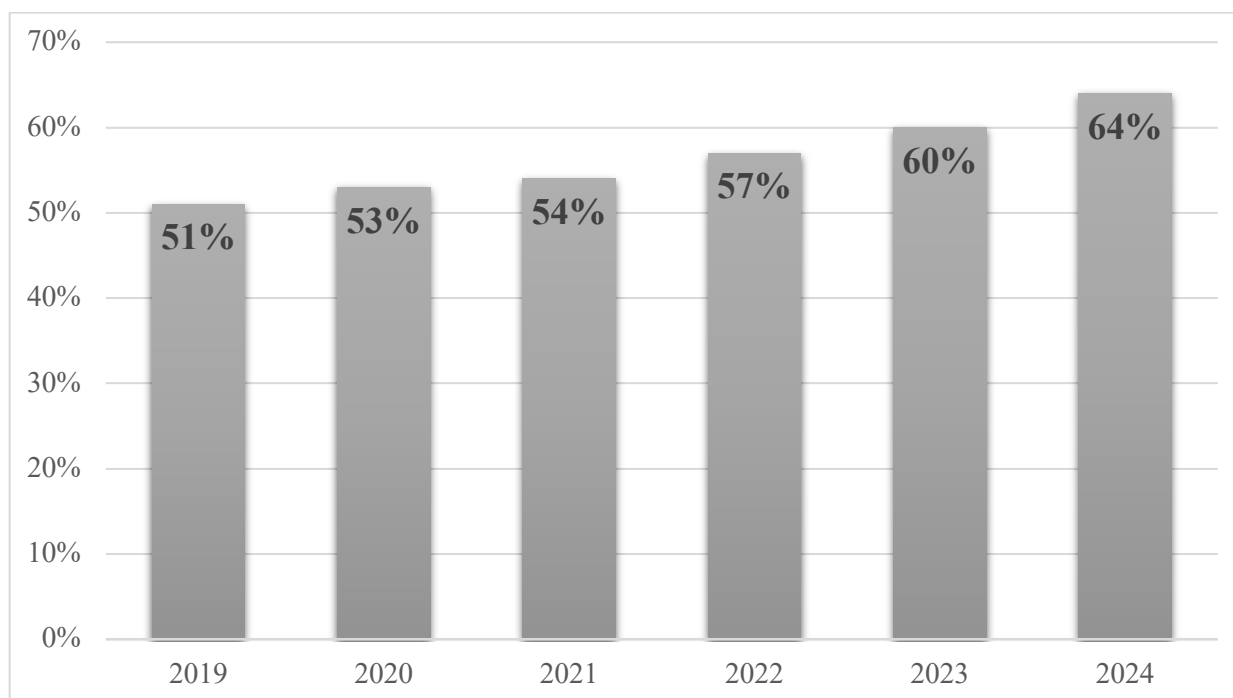

Рис. 2. Електронні покупки (відсоток населення у віці 16-74 роки які купували товари або послуги онлайн)*

*Джерело: розроблено на основі [1]

Розвиток електронної комерції створює як нові можливості, так і значні виклики для торговельної безпеки. Зростання онлайн-торгівлі потребує впровадження ефективних механізмів регулювання, посилення заходів кібербезпеки, забезпечення захисту прав споживачів та запобігання шахрайству.

У сучасних умовах важливим є збалансоване поєднання цифрових технологій, нормативного регулювання та міжнародної співпраці для створення безпечного та справедливого торговельного середовища. Зокрема, необхідно вдосконалювати механізми контролю за якістю продукції, забезпечувати прозорість фінансових операцій та впроваджувати єдині стандарти для всіх учасників ринку, незалежно від країни реєстрації [4].

Таким чином, стратегічний підхід до торговельної безпеки в умовах розвитку електронної комерції має базуватися на гармонізації законодавства, використанні передових технологій та ефективному міжнародному співробітництві. Це сприятиме захисту інтересів споживачів і бізнесу, стабільності ринку та довгостроковому економічному зростанню.

Література:

1. European E-commerce report 2024. URL: https://ecommerce-europe.eu/wp-content/uploads/2024/10/CMI2024_Complete_light_v1.pdf
2. E-commerce Business in 2024: The Revolution of Global Retail. URL: <https://creative-words.com/en/e-commerce-business-in-2024-the-revolution-of-global-retail/>
3. E-commerce and trade. URL: <https://www.diplomacy.edu/topics/e-commerce-and-trade/>
4. Lytvynenko A., Miahkykh I., Horiashchenko Y., Okhrimenko O., Petecki I., Ilchenko V. Innovative Enterprise: Risk Management Strategies of International Project Investments in the Era of Industry 4.0. Economic Affairs, Vol. 69(Special Issue), pp. 197-216, February 2024. DOI: 10.46852/0424-2513.1.2024.22. URL: <https://ndpublisher.in/admin/issues/EAv69n1v.pdf>